

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 147/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou, Bajzova 1436/2, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 44/2015 a jeho uznesením zo 14. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. februára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 44/2015 a jeho uznesením zo 14. decembra 2015 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ v právnom postavení žalobcu v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 C 190/2000 bol ako právny nástupca pôvodnej žalobkyne účastníkom konania o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam.

Ako ďalej sťažovateľ uvádza, „... v merite veci okresný súd rozhodol rozsudkom z 30.10.2006. Po zrušení rozsudku krajským súdom rozhodol okresný súd opätovne rozsudkom dňa 5.5.2011. I tento rozsudok okresného súdu z 5.5.2011 bol krajským súdom zrušený a vrátený na nové konanie a rozhodnutie.

Z predvolania na pojednávanie Okresného súdu Košice II sp. zn. 27 C 190/2000 som zistil, že právnou vec rozhoduje ten istý sudca JUDr. Adrián Pažúr, ktorý v merite veci dvakrát rozhodol rozsudkom, avšak pre závažné právne i vecné pochybenia boli oba rozsudky zrušené krajským súdom. Vzhľadom na to, že vzťah sudcu k veci dosiahol takú intenzitu, že tretikrát nebude schopný nezávisle a nestranne rozhodovať, rozhodol som sa požiadať o vylúčenie sudcu z prejednávanej veci.

Písomne som vzniesol námietku zaujatosti sudcu JUDr. Adriána Pažúra podľa § 14 ods. 1 OSP. Žiadal som, aby bol vylúčený z prejednávania veci a k tomu ma viedli vážne pochybnosti o jeho nezaujatosti pre pomer k veci. Objektívne som zdôvodnil pochybnosti o nezaujatosti sudcu tak, že pri prvom rozhodnutí aplikoval na súdený judikát, ktorý nebol skutkovo podobný a prakticky nebol aplikovateľný, judikát riešil konanie štatutárneho orgánu právnickej osoby, pričom v rozsudku bola citovaná časť judikátu vytrhnutá z celého kontextu. Pri druhom rozhodnutí 5.5.2011 zdôvodnil zamietavý rozsudok judikátom NS ČR, osvojil si ho, avšak ja som preukázal okresnému súdu, že tento judikát bol prekonaný a zrušený...

Považoval som to za porušenie zásady predvídateľnosti rozhodovania a v námietke som zdôraznil, že sudca neprihliadol na doterajšiu ustálenú judikatúru NS SR, nevysvetlil z akého dôvodu sa absolútne od tejto judikatúry odchýlil.“

3. S poukazom na skutkové okolnosti prípadu sťažovateľ následne dáva do rozporu závery krajského súdu v napadnutom uznesení, v ktorom krajský súd rozhodol po vyjadrení zákonného sudcu o jeho nevyhlásení z prerokovania a rozhodovania veci v konaní vedenom

na okresnom súde pod sp. zn. 27 C 190/2000 z dôvodu, že „... *procesný postup sudcu v konaní, ani dôvody zrušenia jeho predchádzajúcich rozsudkov podľa platnej právnej úpravy nemôžu byť dôvodom na vylúčenie sudcu*“.

4. Podľa názoru sťažovateľa činnosť namietaného zákonného sudcu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 190/2000 vzbudzuje oprávnenú pochybnosť o nestrannosti sudcu nielen vzhľadom na predchádzajúci výkon jeho funkcie, ale i vzhľadom na porušenie zásady predvídateľnosti rozhodnutia, čo zakladá dôvod na vylúčenie takéhoto sudcu z objektívneho hľadiska.

S ohľadom na uvedené sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd „... *posudzoval námietku viac menej zo subjektívneho hľadiska, t. j. skúmal okolnosti, či existuje presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, že je vo vzťahu ku mne zaujatý, či ma pozná...*

Porušovateľ sa mal zaoberať námietkou zaujatosti nielen v zákonomnom poňatí, ale aj v širších súvislostiach vyplývajúcich z ústavnoprávneho hľadiska, pretože pri rozhodovaní o námietke zaujatosti je potrebné vziať do úvahy aj ústavné princípy. Všeobecný súd dospel k svojmu rozhodnutiu tým spôsobom, že zákonné právo interpretoval ústavne nekonformné, ide o rozhodnutie, ktoré je z ústavného hľadiska neudržateľné. Napadnutým rozhodnutím bolo porušené moje základné právo na rozhodnutie veci nestranným sudcom, ktoré je implikované v záruke nestrannosti súdu, pretože čl.46 ods. 1 Ústavy SR mi priznáva právo domáhať sa svojho práva a nezávislom a nestrannom súde, zároveň bolo porušené moje základné právo na spravodlivý proces zaručené čl.6 ods. 1 Dohovoru.“.

5. V závere podanej sťažnosti preto sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom by konštatoval porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 NcC 44/2015, aby napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi priznal úhradu trov konania.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Sťažovateľ v podanej sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a jemu predchádzajúcim postupom.

Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 27 C 190/2000 tak, že zákonného sudcu JUDr. Adriána Pažúra nevyľúčil z prerokovania a rozhodovania vo veci.

Podľa názoru sťažovateľa k namietanému porušeniu jeho základného a iného práva malo dôjsť tým, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s otázkou objektívnej nestrannosti zákonného sudcu a opomenul aplikovať tzv. teóriu zdania v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

10. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

11. Krajský súd v rámci napadnutého uznesenia v prvom rade poukázal na obsah sťažovateľom podanej námietky zaujatosti, v zmysle ktorej „... *námietku zaujatosti žalobca odôvodnil tým, že právnu vec, v ktorej sa domáha určenia vlastníctva aj po druhom zrušení Krajským súdom v Košiciach rozhoduje ten istý sudca - JUDr. Adrián Pažúr, hoci jeho rozhodnutia v dôsledku odvolania boli pre závažné pochybenia zrušené a tak má pochybnosti o jeho nezaujatosti. Podrobne chronologicky zhrnul doterajší priebeh konania, ako aj okolnosti, ktoré viedli k zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Doterajší postup konajúceho samosudcu podľa neho spochybňuje jeho nezaujatosť pre pomer k veci pri opätovnom rozhodnutí o jej merite. Zo záverov praxe Európskeho súdu pritom vyplýva, že nestrannosť sudcu je možné konštatovať aj na základe výkonu jeho funkcie (rozsudok ELSP z 8.7.2004 vo veci Leonard proti Malte).*“.

12. Následne krajský súd poukázal na vyjadrenie zákonného sudcu JUDr. Pažúra, ktorý „... *vo vyjadrení k námietke zaujatosti... uviedol, že vec mu bola pridelená podľa rozvrhu práce, účastníkov konania nepozná a so zreteľom na pomer k veci, k účastníkom, ako aj ich zástupcom sa necíti byť zaujatý*“.

13. V ďalšej relevantnej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia krajský súd s poukazom na rozhodovaciu prax tak ústavného súdu, ako i Ústavného súdu Českej republiky okrem iného uviedol, že „... z obsahu spisu a námietky zaujatosti nevyplývajú žiadne skutočnosti, ktoré by v prejednávanej veci v tomto štádiu konania mohli viesť k pochybnostiam o nezaujatosti a objektivite sudcu JUDr. Adriána Pažúra pre jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo ich zástupcom. Pre úplnosť je možné zhrnúť doterajší priebeh konania: Súd prvého stupňa rozsudkom z 30.10.2006 č. k. 27 C 190/2000-182 zamietol žalobu a Krajský súd v Košiciach rozsudkom zo 4.6.2008 sp. zn. 5 Co 177/2007 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Najvyšší súd SR, rozhodujúci o dovolaní žalobcu rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 4.6.2008 sp. zn. 5 Co 177/2007 uznesením sp. zn. 3 Cdo 74/2009 zo 7.10.2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd v Košiciach uznesením 5 Co 413/2009-336 z 25.2.2010 zrušil rozsudok súdu prvého stupňa sp. zn. 27 C 190/2000-182 a vrátil mu vec na ďalšie konanie. Okresný súd Košice II rozsudkom sp. zn. 27 C 190/2000-369 z 5.5.2011 žalobu voči žalovaným v 1. až 4. rade zamietol a Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 5 Co 272/2011-533 z 30.5.2013 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pokiaľ ním bola zamietnutá žaloba žalobcu v 1. rade voči vtedajším žalovaným v 1. a 4. rade a žaloba žalobkyne vtedy v 2. rade voči všetkým žalovaným a iba v ostatnej časti zrušil rozsudok a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Najvyšší súd SR, rozhodujúci o dovolaní vtedajších žalobcov v 1. a 2. rade uznesením sp. zn. 3 Cdo 208/2014-593 z 23.7.2015 dovolanie odmietol. Z vyššie uvedeného sa odvolaciemu súdu jednoznačne nejaví, aby sudca konajúci vo veci na súde prvého stupňa viedol toto konanie spôsobom, ktorým by chcel porušovať základné práva účastníkov konania do tej miery, ktorá by ho z objektívneho hľadiska stavala mimo ústavného kritéria jeho nestrannosti. ...

Pretože procesný postup sudcu v konaní, ani dôvody zrušenia jeho predchádzajúcich rozsudkov (či ich časti) podľa platnej právnej úpravy nemôžu byť dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci (§ 14 ods. 3 OSP), z uvedených dôvodov Krajský súd v Košiciach ako nadriadený súd podľa § 16 ods. 1 OSP rozhodol tak, že sudca JUDr. Adrián Pažúr nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci sp. zn. 27 C 190/2000 Okresného súdu Košice II, keďže dôvodom vylúčenia sudcu môžu byť len

objektívne existujúce zákonné dôvody, nie však iba ničím nepreukázaná a ani nespravdepodobnená domnienka účastníka o možnej neobjektívnosti sudcu.“.

14. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je v občianskom súdnom konaní garantované prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prejednávania pre zaujatosť v zmysle ustanovení § 14 až § 16 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je však povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb (t. j. samotného sudcu, ktorý podal takýto návrh podľa § 15 OSP, resp. účastníka súdneho konania, ktorý podal návrh podľa § 15a ods. 1 OSP) a vylúčiť nimi označeného sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (napr. I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

15. Podľa čl. 141 ods. 1 ústavy vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy. Základom nezávislosti a nestrannosti súdu je docieľiť právnu istotu, že práve súdy sú tými orgánmi štátu, ktoré poskytnú účinnú a nespochybniteľnú ochranu práva. Európsky súd pre ľudské práva pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem jeho nezávislosti je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESĽP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli

objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

16. K vylúčeniu sudcu z prerokúvania a rozhodovania veci môže dôjsť aj pri zohľadnení sťažovateľom akcentovanej tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „*sine ira et studio*“, teda nezávisle a nestranne.

Analýza skutočností uvádzaných sťažovateľom v námietke zaujatosti vznesenej proti zákonnému sudcovi v označenej právnej veci vedenej okresným súdom a v sťažnosti však podľa názoru ústavného súdu v danom prípade prijatie takéhoto záveru neumožňuje.

17. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

18. Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové

a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

19. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, a zároveň považuje právny názor krajského súdu za legitímny a akceptovateľný. Ústavný súd nezistil, že by uzneseniu krajského súdu bolo možné vyčítať svojvôľu alebo takú aplikáciu zákonných ustanovení, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Ústavný súd vzhľadom na uvedené skutočnosti uzavrel, že skutkové alebo právne závery krajského súdu nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak nezlučiteľné so sťažovateľom označeným článkom ústavy a dohovoru.

20. Citované odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu (bod 13) dalo odpoveď na skutkovú a právnu podstatu sťažovateľom podaného návrhu na vylúčenie zákonného sudcu (bod 11), a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti naznačujúce príčinnú súvislosť s možným sťažovateľom namietaným porušením ním označených práv (bod 5).

21. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

22. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva

sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2016